

11/11 44 Ρομα
74

ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΧΕΤΗΡΙΑΣ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "Ο ΦΘΙΝΙΞ", Π. ΕΥΜΟΡΦΟΠΟΥΛΟΥ

—
1890

И.р. 2742

Δηρώτας 9ω, λυδίσκη, πωτ εν θαλασσινω ομορο-
α Η^ο είνωσις > θς εν εχθροισι
παναρωσας

ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΧΕΙΡΙΑΣ.

Ἡ ζωὴ εἶναι ὀδοπορία.—

Ἄοδοπορία καταλαγκαστικὴ—ἀρχομένη ἐν ἀγνοίᾳ καὶ περατούμενη παρὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν.

Ἀπὸ τοῦ πόλου τῆς ἀνατολῆς του, ὁ ἄνθρωπος ἐκκινῶν, βαδίζει τροχάδην, πρὸς τὸν πόλον τῆς δύσεώς του—καὶ βαδίζων! ἀναπολεῖ τὸ παρελθόν, πλὴν ἀδυνατεῖ νὰ ἐπνεκκάμψῃ—τὸ ρεῦμα τῆς ζωῆς, συμπαρασύρει ἀκατασχέτως αὐτόν.

Νέος, ἐν τῇ ὀδοπορίᾳ ταύτῃ, συναντᾷ μυροβόλους ἀνθῶνας—ζητεῖ νὰ ἐπαναπυθῆ ἐπὶ τοῦ νυμφικῆς τάπητος τῆς Γῆς—ἀλλὰ δύναμις ἄγνωστος, ὠθεῖ αὐτὸν πρὸς τὰ πρόσω.

Βαδίζει—καὶ βαδίζων ἐν τῇ μέσῃ ὀδοπορίᾳ, συναντᾷ εὐσκία δένδρα ὑπὸ τὰ ὅποια κεκμηκώς, ζητεῖ ν' ἀναπυθῆ—ἀλλὰ μυστηριώδης φωνὴ λέγει αὐτῷ, «ἐμπρός».

Οὕτω προχωρεῖ καὶ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, ἐμφανίζεται αἴφνης τὸ σκόφος, ἀμαυρούμενον βαθυκτῶν—τὸ σκότος ἐπέρχεται—τὰ προσφιλεῖ ὄντα ἐξαφανίζονται ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ—ἡ νύξ ἐπῆλθεν—ἡ ὀδοπορία τετέλεσται—ἡ ζωὴ ἀπώλετο ἐν τῇ λειτουργίᾳ ἐρρυθμῶς κλεψύδρα αὐτῆς.

Ὁ κόσμος εἶναι θέατρον, ἐν ᾧ, ἕκαστος διαδραματίζει τὴν εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν αὐτοῦ.

Ὁ εὐτυχῆς, οἰκέτης πρὸς τὸ Ἵψιστον ὄν, ἐκζητεῖ τὴν μήκυσιν τοῦ βίου αὐτοῦ.

Ὁ δυστυχῆς τὸναντίον, γονυκλιτῆς ἐνώπιον τοῦ Δημιουργοῦ, ἐπιποθεῖ τὸ τέρμα τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς.

Ἄλλ' ὅμως, ἐγγιζόντος τούτου, ὁ ἄνθρωπος ἀναστρέφει πρὸς τὴν ζωὴν...

Μὴ δὲν κείνται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν διδαγματα ἢ μὴ δὲν βλέπομεν ἐπιθανατίους διακυρροῦντας ἐν τῷ ἀποχαιρετισμῷ τῆς ζωῆς;

Ἡ θελκτικὴ τῆς εὐτυχίας μορφή, ἡ σειρήνιος τῶν ἀνθρώπων ἀπάτη, ἡ γλυκυτάτη ἐλπίς, οἱ εὐμορφοὶ γόητες οὗτοι, κυκλοῦσι τὸν ἄνθρωπον καὶ προσελκύουσιν αὐτὸν ἐπὶ πλεον εἰς τὸν γηγενῆ κόσμον, τὴν ζωὴν αὐτοῦ ποθητὴν καθιστῶντες.

ὦ! πόσον εἶναι γλυκεία ἡ ζωὴ!

Διατί λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος, ἀρνείται τὸν νόμον τῆς δημιουργίας;

Διατί καταστρέφει τὴν ζωὴν αὐτοῦ;

Τίνα τὰ αἷτια τῆς αὐτοχειρίας ;
Ἰδοὺ τὸ πρόβλημα, ὅπερ οὔτε οἱ φιλόσοφοι, οὔτε οἱ ποινικολόγοι, οὔτε οἱ ἰατροδικασταὶ ἐδυνήθησαν ἀκριβῶς νὰ λύσωσιν εἰσέτι.

Ἄλλὰ τί ἐστὶν αὐτοχειρία ;
Αὐτοχειρία ἐστὶν, ἢ δι' οἰουδήποτε μέσου ὑλικοῦ, καταστροφή τῆς ἰδίας ζωῆς.

Ἡ αὐτοχειρία δύναται νὰ θεωρηθῆ διττῶς.

Α'. Ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς 1) ἐκουσία (προμελετημένη)—2) ἀκουσία (ἀπρομελέτητος καὶ δι' ἐν φρενοπαθείας).

Β'. Ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς—1) λύτρωσις ἀπὸ κακῶν—2) ἐκπλήρωσις ἀγαθοῦ.

Ἡ αὐτοχειρία, ὅταν δὲν ἔχῃ ὑψηλότερον σκοπὸν, πηγάζει πρωτίστως καθάπερ πρεσβεύουσι τινες, ἐκ δύο αἰτιῶν—1) ἐκ τῆς στερήσεως τῶν ἀγαθῶν, ἐξ ἧς γεννᾶται ἡ ἀπελπισία καὶ καθίσταται ὁ κόσμος μισητὸς δύσφορος δ' ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου, προτιμῶντος πλέον τὸν θάνατον παρὰ τὴν δυστυχίαν—2) ἐκ φρενοπαθείας.

Ἀναντιρρήτως, πρωτίστη παντὸς ἀνθρώπου εὐαισθητοῦ, ἐπιθυμία, οὐδαμῶς ἐγκαταλειπομένη ὑπ' αὐτοῦ, εἶναι ἡ εὐτυχία—ἀλλὰ ποῦ εἶναι ἡ εὐτυχία ; ἕκαστος τὴν ζητεῖ, ἀλλ' οὐδεὶς τὴν εὕρισκει· καταναλίσκει τὸν βίον του, ἀκολουθῶν αὐτήν, ἀλλ' αἴφνης ἀποθνήσκει, χωρὶς νὰ τὴν φθάσῃ—ζητεῖ τὴν εὐτυχίαν χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ποῦ ὑπάρχει . . . διατρέχει τοσοῦτους κινδύνους ἐναντίους, ὅσαι ὑπάρχουν ὁδοὶ διὰ νὰ ἀποπλανηθῇ....
il faut être hereuxcher Emile. c' est le fin de tout être sensible c' est le premier desir que nous imprime la nature et le seul qui ne nous quitte jamais; mais où est le bonheur ? qui le fait ? chacun le cherche et nul ne le trouve, eu use la vie à lo poursuivre, et l' on meurt sans avoir atteint . . . cherchez le bonheur sans savoir ou il est . . . c' est courir autant de risques contraires qu' il y a de routes pour s' egarer, Rousseau T. IV. P 76 78.

Ἰὼ γενεαὶ βροτῶν,
Ὡς ὑμᾶς ἴσα καὶ τό μῃ—
Δὲν ζώσας ἐναριθμῶ—
Τίς γὰρ, τίς ἀνὴρ πλέον
Τὰς εὐδαιμονίας φέρει,
Ἡ τοσοῦτον, ὅσον δοκεῖν,

Καὶ δόξαντ' ἀποκλῖναι—
Τὸ σὸν τι παράδειγμ' ἔχων
Τὸν σὸν δαίμονα, τὸν σὸν, ὦ
Τλαῖμον Οἰδιπόδα, βροτῶν
Οὐδὲν μακαρίζω—
(Σοφ. Οἰδ. Τύρ. 1176-1186—)

Ἄλλως τε δὲ, αἱ γηγενεῖς τῆς σαρκὸς ἀπολαύσεις, σθένυνται ὡς πομφόλυγες, οὐδὲν μένει ἢ ὁ ἔμπεδος πλοῦτος, ὅστις, κατὰ τὸν Σόλωνα, ἐστὶν ἡ ἀρετὴ· ἀπολλοὶ μὲν πλουτοῦσι κακοὶ, ἀγαθοὶ δὲ πένονται—ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ οὐ διαμειψόμεθα τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον—ἐπεὶ τὸ μὲν ἔμπεδον αἰετὰ χρήματα δ' ἀνθρώπων, ἄλλοτε ἄλλος ἔχει»—καὶ πιστῶς ἀπεικονίζει ὁ

Ghateaubriand, τὴν ἀστάθειαν τῆς εὐτυχίας: *insensè est le mortel qui croit sa prospérité constante*! la fortune ne se repose nulle part· μωρὸς, ὁ πιστεύων εὐσταθῆ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτοῦ· ἡ τύχη, οὐδαμοῦ εὐρίσκει ἀνάπαυσιν. *Mais P* 25.

Οὕτω ὁ δυστυχῆς ἄνθρωπος, ἐπιθυμῶν καὶ μὴ ἀπολαύων, μισεῖ τὸν κόσμον καὶ ταχύτερον παρίσταται ἐνώπιον τοῦ Δημιουργοῦ αὐτοῦ!

Ἄλλ' ἐπέρχονται πολλάκις περιστάσεις, ἀνεξάρτητοι τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου, καθ' ἃς, ἐν καταστάσει φρενοπαθείας εὐρισκόμενος; καταστρέφει τὴν ζωὴν αὐτοῦ.

Ὁ ἠθικὸς νόμος, εὐρέως ἐκτεινόμενος ἐπὶ πάσας τὰς σχέσεις, ἐπιτάσσει αὐτῷ, πράξεις, τελειοποιούσας τὰς πνευματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις.

Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος, θεωρεῖται διττῶς. 1) ὡς πρόσωπον ἀπλῶς κατὰ τὴν λογικότητα αὐτοῦ καὶ ἐλευθέραν προσωπικότητα—2) ὡς μέλος τῶν κοινωνιῶν, τῆς γαμικῆς, τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς θρησκευτικῆς, αἵτινες εἰσὶν ἀπαραίτητοι αὐτῷ, πρὸς αὐξήσιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀσφάλειαν καὶ τελειώσιν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

Ἐντεῦθεν τίκονται διτταὶ δικαιολογικαὶ σχέσεις, γενικαὶ καὶ εἰδικαὶ ἐκάστῳ ἀνθρώπῳ, ὧν ἕνεκα, δικαίως, κοινωνικὸς ἐκλήθη.

Ἰδίως δὲ, διὰ τῆς θρησκευτικῆς κοινωνίας ἢ Ἐκκλησίας, ἣτις ἐστὶν ἡ ὑψηλότερα, σκοποῦσα ἀμέσως καὶ κυρίως, τὴν εἰς πάντα τὰ μέλη αὐτῆς διακτήρησιν καὶ ζωπύρωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, ὁ ἄνθρωπος γινώσκει τὸν Θεὸν καὶ τὰς σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν κόσμον καὶ τελειοποιεῖται κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Δημιουργοῦ αὐτοῦ.

Οὕτω δ' ὁ ἄνθρωπος, ἀναπτύσσει τὰς σχέσεις καὶ εὐρύνει τὸν κύκλον τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, ἅτινα ἄρχονται ἀπὸ τῆς συλλήψεώς του καὶ ρυθμίζονται ὑπὸ τῆς ἡγεμονικῆς ἐξουσίας τοῦ λογικοῦ, καὶ ὧν πρῶτιστον καὶ ἐξοχον ἐστὶ, τὸ περὶ τὴν ζωὴν ἢ ὑπαρξίν αὐτοῦ, ὅπερ ἀνήκει καὶ εἰς αὐτὸ τὸ κυφορούμενον ἔμβριον.—

Ἐνεκα τοῦ δικαίωματος ἐπομένως τούτου 1) ἕκαστος ἄνθρωπος, ἐστὶν ἐλεύθερος νὰ τηρήσῃ ἢ θυσιάσῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ὡς ἐπίσης νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὴν πρὸς ἰδίους σκοποὺς, ἐφ' ὅσον δὲν διαταράττει οὕτω ἀλλότρια δικαιώματα—2) εἰς οὐδένα ἐξέσται, νὰ προσβάλῃ τὴν ζωὴν τοῦ ἄλλου ἢ νὰ διακινδυνεύσῃ αὐτὴν, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, εἰμὴ ἐν περιπτώσει νομίμου ἀμύνης, κατὰ τοὺς κειμένους νόμους τῆς Πολιτείας.

Ἄλλ' ὅμως, ἡ καταστροφή τῆς ἰδίας ζωῆς, ὅταν δὲν ἔχῃ σκοπὸν ὑψηλότερον, οὐ μόνον ἀντίκειται εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον, διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι κύριος τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς *homo enim vitae suae non est dominus*—ἀλλὰ καὶ γιγνομένη πρὸς ἀποφυγὴν ὑποχρεώσεων καὶ δικαιολογητικῶν καθηκόντων, καθίσταται καὶ ἄδικος εἰς τὴν Πολιτείαν, εἰς ἣν εἰσερχόμενος, ὀφείλει τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις. Διὰ τοῦτο

τὸ ἀδίκημα, ὅπερ διαπράττει ὁ αὐτοκτονῶν, κατὰ τῆς Πατρίδος αὐτοῦ χρήζει δημοσίου ἐκδικήσεως, καθόσον ἡ Πολιτεία, ἔχει ἕμισον συμφέρον, εἰς τὴν συντήρησιν πάντων τῶν μελῶν αὐτῆς. διότι δέ, γιγνομένη πρὸς ἀνώτερον σκοπὸν, συνάδει, οὐ μόνον τῇ ἠθικῇ, ἀλλὰ καὶ τῷ δικαίῳ, ἔνθεν καὶ ἡ μεγάλη ῥῆσις, *salus populi suprema lex* ἐναπόκειται εἰς τὴν ἐλευθέραν συνειδήσιν ἐκάστου, διότι ἄλλως ἤθελεν ἐξαρτᾶσθαι ἐκ τῆς αὐτεκαστου κρίσεως τῶν ἄλλων.

Τοιαύτας αὐτοχειρίας, πρὸς ἀνώτερον σκοπὸν γενομένης, ἀπαντῶμεν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλῆσι.

Τοῦ Κόδρου, τελευταίου Βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν, προσφερθέντος θύματος εἰς τὸν βωμὸν πρὸς σωτηρίαν τῆς Πατρίδος, καθ' ὅσον, πρὸς πλήρωσιν τοῦ χρησμοῦ, ἐνεδύθη ὡς ἀγρότης καὶ μετέβη εἰς τὸν ἐχθρικὸν στρατὸν τῶν Δωριέων, ἐνθα παροξύνας δι' ὕβρεων στρατιώτας τινάς, ἐθανατώθη παρὰ τούτων. —

Τοῦ ῥήτορος Ἰσοκράτους, ὅστις μὴ ὑπομένων εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ βίου αὐτοῦ, μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην, νὰ βλέπῃ τὴν Πατρίδα του δεδουλωμένην, θνήσκει ἐξ ἀσιτίας.

Τοῦ Θεμιστοκλέους, ὅστις ἐξορισθεὶς ὑπὸ τῆς Πατρίδος, ἦν ἐδόξασεν ἐν Σαλαμῖνι καὶ μὴ τολμών νὰ ἐκπληρώσῃ, ὅσα ὑπεσχέθη εἰς τὸν βάρβαρον Πέρσην, δόντα αὐτῷ ἄσυλον, κατὰ τῆς Πατρίδος του, θνήσκει αὐτόχειρ αἶμα ταύρου πῶν.

Τοῦ δεινοτάτου ῥήτορος Δημοσθένους, ὅστις μὴ ἀνεχόμενος νὰ πῆσῃ εἰς χεῖρας ἐκείνων, οὓς διὰ τοῦ τελειωτάτου τῶν ἀνθρωπίνων λόγων κατεκεραύνωσεν, ἔλαβε δηλητήριον ἐν τῷ ἐν Καλαυρίᾳ Ναῶ τοῦ Ποσειδῶνος.

Ἐντεῦθεν ἔπεται, ὅτι ἡ αὐτοχειρία, ἀντιβάνει μὲν εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον καὶ διὰ τοῦτο εἶναι λίαν ἀξιοκατάκριτος, ἀλλὰ δὲν ἀποτελεῖ ἀδίκημα ἐκτὸς ἐὰν γίγνηται, ὡς εἴρηται, πρὸς ἀποφυγὴν δικαιολογικῆς πρὸς ἄλλους ἢ τὴν Πολιτείαν ὑποχρεώσεως. ὅταν ὅμως δὲν ὑπάρχῃ τοιαύτη τις ἀποφυγὴ, οὐδεὶς δύναται νὰ παρακωλύσῃ τὸν ἄλλον (εἰμὴ δικαιώματι κηδεμονίας) νὰ παραστῇ, διὰ τῆς αὐτοχειρίας, ταχύτερον ἐνώπιον τοῦ ὑπεράτου αὐτοῦ Δικαστοῦ! ἄλλως ἔχει, ἐὰν ὑπάρχῃ πιθανότης, ὅτι αἰτία τῆς αὐτοχειρίας, ἐστὶ παραφροσύνη ἢ ψυχικὴ τις νόσος, καλύουσα τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ.

Τοιαύτας αὐτοχειρίας, ἐν καταστάσει παραφροσύνης καὶ ψυχικῆς νόσου ἀπαντῶμεν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλῆσι.

Τῆς Ἰοκάστης, μὴ ἀνεχόμενης πλέον, νὰ φέρηται ὡς μήτηρ καὶ σύζυγος τοῦ ἰδίου ἐαυτῆς τέκνου Οἰδίποδος, καὶ ἀπαγχονιζομένης. Σοφ. Οἶδ. Τύρ. 1235 κ. ἐπ.

Τοῦ Αἰμῶνος, υἱοῦ τοῦ δυναστού Κρέοντος, οὐτινος ἡ ἰσχὺς καὶ τὸ δίκαιον, θραύονται πρὸ τοῦ φυσικοῦ δικαίου, τοῦ ἐκπροσωπευομένου ὑπὸ τῆς Ἀντιγόνης, ἧτις, διότι ἠθέλησε νὰ θάψῃ τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Πολυ-

νείκους, ἀνευ τῆς ἀδείας τοῦ θείου της Κρέοντος, κατεδικάσθη ὑπ' αὐτοῦ νὰ ἐνταφιασθῆ ζῶσα, ἀλλ' ἐγκεκλεισμένη οὕτω, ἀπηγχορίσθη διὰ βρόχου πεπλεγμένου ἐκ σινδόνος, ὅτε ὁ ἐραστής αὐτῆς Αἴμων, ἐξ ἔρωτος ἀφ' ἐνός πρὸς τὴν ἡρώϊδα, ἐξ ἐκδικήσεως ἀφ' ἑτέρου, πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ Κρέοντα, ἐν ταραχῇ νοός εὐρεθείς, μετέβη παρὰ τῷ νεκρῷ σώματι ταύτης καὶ ἠτύχειάσθη διὰ τοῦ δικράνου αὐτοῦ ξίφους· εἶτα ἡ Εὐρυδίκη, μήτηρ αὐτοῦ, μαθοῦσα τὴν αὐτοχειρίαν, ἔκφρων γενομένη ἀποσφάττει ἑαυτὴν. (Σοφ. Ἀντιγ. 1205—1227).

Τοῦ ἀνδρειοτάτου τῶν Ἑλλήνων Αἴαντος, ὅστις ἀδικηθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀτρειδῶν, ἐν τῇ δίκῃ περὶ τῶν Ἀχιλλείων ὄπλων, ἀπεφάσισε νὰ θανατώσῃ τούτους· ἀλλ' ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ Διὸς γοργῶπις ἀδάμαστος θεὰ, ἔσωσε τούτους ἐμβαλοῦσα λυσσῶδη νόσον τῷ Αἴαντι, ὅστις διατελῶν ἐν τοιαύτῃ ἔκφρονι καταστάσει, ἐθανάτωσε νύκτωρ, ἀντὶ τῶν Ἀτρειδῶν, τὰ ποίμνια τῶν Ἀχαιῶν· ἀλλ' εἶτα, κατενόησε τὴν ἀνανδρον αὐτοῦ πράξιν καὶ ὑπὸ τὸ κράτος ψυχικῆς ταραχῆς, ἠτύχειάσθη, ἀπολήξας τὸν βίον του διὰ τοῦ εὐγενεστάτου καὶ ὑψηλοτάτου ἀζιώματος «ἀλλ' ἢ καλῶς ζῆν ἢ καλῶς τεθνηκέναι τὸν εὐγενῆ χρῆ».

Σοφ. Αἴας Μαστιγ. 433—470.

Ἡ Πολιτεία, ἡ Φιλοσοφία καὶ ἡ Θρησκεία παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν, ἀπεκήρυττον τὴν αὐτοχειρίαν, ἀλλὰ πολλάκις, ὡς ἐκ τῆς παραδόσεως δυνάμεθα νὰ συμπερανώμεν, πλείονες τοιοῦτοι θάνατοι προεκαλοῦντο ὑπὸ τῆς Πολιτείας, τοὺς δὲ θνήσκοντας οὕτως, ἐθεώρει καὶ ἐτίμα ὁ λαὸς ὡς ἥρωας. Τοιαῦτα γεγονότα εἴρηνται ἀνωτέρω.

Τὴν αὐτοχειρίαν, κατέκρινεν ὁ Πυθαγόρας, ὡς πρᾶξιν ἐναντίον τοῦ ἠθικοῦ νόμου—τούτο ἀνομολογεῖ καὶ ὁ Κικέρων ἐν Κάτωνι—*Velat Pythagoras injussu imperatoris id est, Dei, depraesidio et statione vitae decedere.*

Τοῦτ' αὐτὸ ἐπραξάν καὶ ὁ Σωκράτης καὶ οἱ Πλατωνικοὶ φιλόσοφοι «ὡς ἐν τινι φρουρᾷ ἐσμέν οἱ ἄνθρωποι καὶ οὐ δεῖ δὴ ἑαυτὸν ἐκ ταύτης λύειν καὶ ἀποδιδράσκειν». Πλάτ. ἐν Φαίδ. σ. 62.

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, ἡ αὐτοχειρία, εἶναι ἀνανδρία παρὰ φιλοσοφικῆ τοῦ βίου καταφρόνησις—«τὸ δ' ἀποθνήσκειν φεύγοντα πενίας ἢ ἔρωτα ἢ τι λυπηρὸν, οὐκ ἀνδρείου, ἀλλὰ μᾶλλον δειλοῦ. μαλακία γάρ τὸ φεύγειν τὰ ἐπίπονα καὶ οὐχ' ὅτι καλὸν ὑπομένει, ἀλλὰ φεύγων κακόν». Ἡθ. Νικομ. γ. 7.

Οἱ Στωικοὶ, ἐδικαιολόγησαν, ὀνομάσαντες αὐτὴν (καὶ περ ἀντιφάσκουσαν εἰς τὰ λοιπὰ τῆς Στωικῆς φιλοσοφίας δόγματα) εὐλογον ἐξ ἀγαγῆν τοῦ βίου ἢ ἀποκαρτέρησιν (Διογ. Λαέρτ. ζ. 130), δι' ἀποχῆς ἀπὸ τῆς τροφῆς) ἀλλ' οὕτως, μ' ὄλον ὅτι ἐφρόνουν, ὅτι ἐνίκων τὰ πάθη, ὑπεχώρουν ὅμως εἰς αὐτά.

Οἱ Ἐπικούρειοι, οἵτινες ἐσυγχώρουν πλήρη ἀπόλαυσιν τῶν ἡδονῶν, ὅπως

ἀποφύγῃσι τὰς θλίψεις τῆς ψυχῆς καὶ τοὺς πόνους τοῦ σώματος, ἐπροτίμων νὰ δώσωσιν οἱ ἴδιοι, τέλος εἰς τὴν ζωὴν αὐτῶν.

Ὁ Σενέκας, ὀρίζει τὴν αὐτοχειρίαν, ὡς τελευταίαν θεραπείαν, εἰς ἣν καταφεύγουσιν οἱ ἐν θλίψεσι καὶ πόνοις—Συνελόντι δ' εἰπεῖν, ἡ ὀρθὴ φιλοσοφία, κατεδίκασε τὴν αὐτοχειρίαν, ὡς ἀληθῆ παράβασιν τῶν ὀφειλομένων ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἑαυτὸν καὶ τοὺς ὁμοίους του καθηκόντων καὶ ὡς πρᾶξιν ἀντικειμένην εἰς τὸν θεῖον νόμον.

Παρ' Ἰσραηλίταις, ἡ αὐτοχειρία δὲν ἀναγράφεται ἐπίσης, ὡς ἀδίκημα ἀλλ' ὡς παράβασις τοῦ θείου νόμου.

Ὁ Ῥωμαῖος νομοθέτης, περὶνους εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Στωϊκῆς φιλοσοφίας ἐθεώρει τὴν αὐτοχειρίαν, ὡς πρᾶξιν καταναγκασμοῦ καὶ ἀρετῆς, ὅτε αὕτη προήρχετο ἐξ ἀγωνίας παθῶν, βυρύνσεως τῆς ζωῆς, πόνων καὶ βλασάνων ἐκ νοσημάτων. Si in impatientia doloris, aut tedio vitae aut morbo aut furore aut pudore mori maluit Lex, 6. § 7: Dig. de re militari.

Ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων μάλιστα Αὐτοκρατόρων, ἦτο θεμιτὴ, ἰδίως, ὅταν ὁ μέλλων νὰ διαπράξῃ ταύτην πολίτης, ὑπέβαλεν εἰς τὸν Αὐτοκράτορα ἢ τὴν Πολιτείαν, τοὺς εἰς τὴν τοιαύτην πρᾶξιν κινουήντας αὐτὸν λόγους καὶ ἐνεκρίνοντο οὗτοι ἐναργέστατα τεκμήρια τοῦ θεμιτοῦ τῆς αὐτοχειρίας ἀπαντῶμεν εἰς τὸ Ρωμ. Δίκαιον. Lex 3. Dig (18 21) de bonis eorum quiante sententiam mortem sibi consciveruntvel accusatorem cor-ruperunt. Lex 1. Dig. (19. 19) de jure fisci)

Τὸ Κανονικὸν Δίκαιον, τούναντιον θεωρεῖ τὴν αὐτοχειρίαν, ὡς ἐγκλημα—ἀ ν θ ρ ο π ο κ τ ο ν ῖ α ν—est verò homicida et reus homicidii cum se interficiendo innocentem hominem interfecerit Can. 11. Caus. 23 quaest 4. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο, ἐξαιρεῖ τὰς περιπτώσεις τῆς παραφροσύνης ἢ ψυχικῶν νόσων.—Secus dicendum est de his qui per furorem vel insaniam sibi mortem consciverunt; hi enim qui nesciunt quid agant et satis furore puniantur culpa vacant Gan. 31 si quis insaniens. 15 quaest. 1.—

Ἐν τούτοις, ἡγέρθη ζήτημα, μὴ πῶ ὀριστικῶς λυθὲν, ἀν ὑπὸ νομοθετικῆν ἔποψιν, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀδίκημα ἢ οὐ ἡ αὐτοχειρία καθ' ὅσον ὑπάρχουσι διάφοροι ἀντιφατικαὶ τῶν συγγραφῶν γνώμαι· ὡς δ' ὁμολογεῖ καὶ ὁ HEFFTER, δικαίως ἡ σύγχρονος νομολογία, ἀπέχει τῆς καταδιώξεως τῆς αὐτοχειρίας, διότι ὡς ἐμφαίνει καὶ ἡ διάταξις 45 § 2. Dig. (de jure fisci) . . . quod si il taedio vitae, aut pudore, aeris aliens vel valetudinis alicujus impatientia admisit non inquietabuntur sed suae successioni relinquuntur, αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις τοῦ αὐτόχειρος εἰσι συνήθως τεταραγμέναι, ἀποτρέπουσαι τῆς τιμωρίας τῆς πράξεως.

Οὕτω δὲ, κατὰ πάσας τὰς νεωτέρας Ποινικὰς νομοθεσίας, ἐν αἷς καὶ ἡ ἡμετέρα, ἡ αὐτοχειρία, δὲν θεωρεῖται ἀδίκημα, ὑπ' οὐδεμίαν ἔποψιν. Le suicide ne rentre donc point dans la classe des assassinats, il ne

constitue point un delit ; la loi pénale ne l' a incriminé sous aucun rapport. Faustin-Hélie. Théorie du Code pénal Vol 11 No 1234. —

'Αλλ' ὅπως ποτ' ἂν ἦ, ὀλιγώτερον κακὸν προξενεῖ εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν ὁ αὐτοχειρ, ἢ ὁ μετοικίζων διηνεκῶς ἀπ' αὐτῆς. Διότι οὗτος μὲν μεταφέρει πάντα τὰ ἀγαθὰ του, εἰς τὸν τόπον ἔνθα μετοικίζει καὶ προξενεῖ οὕτω διπλάσιαν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ζημίαν, ἐκεῖνος δὲ, ἐγκαταλείπει εἰς τὴν πατρίδα, πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ.

Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Jacques Bertillon, ἐξάγονται τὰ ἐξῆς:

- 1) "Οτι τριπλάσιοι γέροντες ἢ νέοι αὐτοχειριάζονται.
- 2) "Οτι ἡ αὐτοχειρία σπανιώτερον ἀπαντᾶται παρὰ τοῖς ἐγγάμοις ἢ ἀγάμοις καὶ χήροις.
- 3) "Οτι συναυξάνεται τῇ ἡλικίᾳ καὶ παρὰ τούτοις καὶ παρ' ἐκεῖνοις.
- 4) "Οτι ἡ αὐξήσις τῆς τάσεως πρὸς αὐτοχειρίαν, ὀφείλεται εἰς τοὺς ἀγάμους καὶ χήρους.
- 5) "Οτι οἱ αὐτοὶ νόμοι, ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν γυναικῶν. (Annales d' hygiène publique et de medecine légale T. iii. P. 273 —

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἰσραηλίταις, καίπερ ἀπαντῶμεν τὴν συνταφὴν τῶν ἀψύχων ὀργάνων «Καὶ ἐκεῖ ἔθηκαν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ μνημεῖον ἐν ᾧ ἔθαψαν αὐτὸν, ἐκεῖ τὰς μαχαίρας τὰς πετρίνας ἐν αἷς περιέτεμε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐν Γαλιλάοις . . . (Ἰησοῦς Ναυῆ Κεφ. 32) οὐδαμοῦ ὅμως τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου καὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀνευρίσκομεν ποιήν κατὰ τῶν αὐτοχειρῶν, ὅτινες τούναντίον, ἐθάπτοντο κατὰ τὰ εἰθισμένα—«Καὶ Ἀχιτόφελ εἶδεν, ὅτι οὐκ ἐγεννήθη ἡ βουλή αὐτοῦ . . . καὶ ἀπήγατο καὶ ἀπέθανε καὶ ἐτάφη ἐν τῷ τάφῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ» Βασ. ΙΖ. 23, τοῦθ' ὅπερ, δὲν συνεχωρεῖτο εἰς τοὺς καταδίκους· ἀλλ' οὐδ' εἰς τοῦ Σαοὺλ καὶ τοῦ οἰκέτου αὐτοῦ τὰς αὐτοχειρίας, ἢ Ἁγία Γραφή, μνημονεύει ποιήν τις.

Κατὰ τοὺς Ἡρωϊκοὺς χρόνους τῆς Ἑλλάδος, καθ' οὓς τὰ νεκρὰ σώματα κατὰ τὰ κρατούντα ἔθιμα, ἀντὶ νὰ θάπτονται, ἐκαίοντο, ποιήν κατὰ τῆς αὐτοχειρίας, ἦν ὁ ἐνταφιασμὸς τῶν σωμάτων τῶν αὐτοχειρῶν.—«Ἔθαψαν δὲ αὐτὸν (τὸν αὐτοχειρα Αἰάντα) καταθέμενοι εἰς τὴν Γῆν τὸ σῶμα ἐξηγουμένου Κάλχαντος, ὡς οὐχ ὅσιον πυρὶ θάπτεσθαι οἱ ἑαυτοὺς ἀποκτείναντες» Φιλόστρ. Ἡρωϊκ. Κεφ ΙΑ. σελ. 721.

Εἰς τὰς Ἀθήνας, οὐ μόνον ἐκοπτον τὴν χεῖρα τοῦ αὐτόχειρος, δι' ἧς οὗτος εἶχεν αὐτοχειριασθῆ καὶ ἔθαπτον αὐτὴν ἰδίᾳ τοῦ λοιποῦ σώματος ἀλλὰ καὶ ἔθαπτον αὐτὸν ἄκλεῶς, μὴ ἐπιτρεπομένων στηλῶν, οὐδ' ὀνομάτων ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ, «Ὅς ἂν ἑαυτὸν κτείνῃ . . . . . μῆτε πόλεως ταξάσης δίκην, μῆτε περιωδύνη ἀφύκτω προσπεσούση τύχῃ ἀναγκασθεῖς, μῆδὲ αἰσχύνης τις ἀπόρου καὶ ἀβίου μεταλαχῶν, ἀργίᾳ δὲ καὶ

ἀνανδρίας δειλία ἐκυτῶ δίκην ἄδικον ἐπιθῆ, τούτῳ δὴ, τὰ μὲν ἄλλα Θεὸς οἶδεν ἂν κρῆ νόμιμα γίνεσθαι . . . . . τάφους δ' εἶναι τοῖς οὕτω φθαρείσι, πρῶτον μὲν κατὰ νόμους, μηδὲ μεθ' ἐνόου ζυντάφου. Εἶτα . . . . . θάπτειν ἀκλείεις αὐτούς, μήτε στήλαις, μήτε ἐνόμασι δηλοῦντας τοὺς τάφους . . . . .» (Πλάτ. Νομ. Θ. σελ. 873)

Ἀπαντῶμεν μάλιστα ἐν τοῖς ἀρχαίοις τῶν Ἀθηναίων χρόνοις, τὴν δεισιδαιμονίαν, καθ' ἣν, ἐκρίνοντο καὶ ἐτιμωροῦντο, οὐ μόνον οἱ φονεῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ὄργανα τῶν φόνων, ἤτοι ἡ μάχαιρα, τὸ ξύλον, ὁ λίθος, εἴτε σκοπίμως ἐρροφθῆσαν, εἴτε αὐτομάτως ἔπεσαν κατὰ τινος—κατὰ μὲν ξύλα καὶ τοὺς λίθους καὶ τὸν σίδηρον τὰ ἄφωνα καὶ ἀγνώμονα, ἐὰν τῷ ἐμπεσόντι ἀποκτείνῃ, ὑπερορίζομεν καὶ ἐὰν τις αὐτὸν διαχρήσῃται, τὴν χεῖρα τὴν τοῦτο πράξασαν, χωρὶς τοῦ σώματος θάπτομεν.» Αἰσχ. κατὰ Κτήσ. σελ. 88. Πaus. Βιβλ. Α. Κεφ. ΚΗ. σελ. 70.

Οἱ Θηβαῖοι, κατὰ τὸν Ζηνόβιον (Παροιμ. ΣΤ. 17) δὲν ἀπέδιδον εἰς τοὺς αὐτόχειρας, τὰς κατὰ τὴν κηδείαν ὀφειλομένας τιμὰς.

Παρὰ Ῥωμαίοις, ἐπίσης δὲν ἀπαντῶμεν ποινὰς κατὰ τῶν αὐτοχειρῶν ῥητῶς μάλιστα, ἀνευρίσκομεν ἐν τῇ νομοθεσίᾳ διάταξεις, καθ' ἃς παύει πᾶσα κατηγορία καὶ καταδίωξις, διὰ τοῦ ἐπεληθόντος θανάτου *Publica accusatio, reo vel rea ante defunctis perimitur Dig. Fr. 3 (48 I) Lex. 3. Ulp. libr. 35 ad Sab. Ἐπίσης defuncto eo qui reus fuit criminis et poena extincta in quacumque causa criminis extincti his cognoscere cujus de pecunia raria re cognitio est Fr. 6. ht 1. 6 Marc. libr. 14 inst. Fr. 2 nig. de poenis (19 19)* καθ' ὅσον αἱ ποιναὶ, ὡς λέγει ὁ Παῦλος, σκοπεῖν ἔχουσαι τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ἀνθρώπων, παύουσι διὰ τοῦ θανάτου τῶν ἐνόχων, μὴ μεταβιβαζόμεναι εἰς τοὺς κληρονόμους. *Item Paulus, si poena ali cui irrogatur, receptum est commentitio jure ne ad heredes transeat. Cujus rei illatio videtur, quod poena constituitur in comendationem hominum; quae mortuo eo in quem constitui videtur, desinit. Lex 20 nig (48-19) de poenis Paul Libr. 18 ad Plant. Poth. Pand. just. V. 29. P. 118. IV. 3.*

Ἄλλ' ἐὰν ἡ αὐτοχειρία δὲν ἐκολάζετο ὡς ἀδικημα, δὲν ἐδύνατο ὅμως καὶ νὰ καταργήσῃ τὰς νομίμους συνεπίεις, ἄλλου ἀδικήματος, τὰς δυνάμενας νὰ πραγματοποιηθῶσι καὶ μετὰ θάνατον τοῦ ἐνόχου.

Παρὰ Ῥωμαίοις, ἐδιδμεύετο ἡ περιουσία τοῦ διατελευτῶντος ὑπὸ κατηγορίαν ἢ συλληφθέντος ἐπ' αὐτοφύρῳ ἐγκληματοῦτος, ἐὰν προέβαιεν εἰς τὴν αὐτοχειρίαν ἐκ φόβου καὶ πρὸς ἀποφυγὴν καταδικῆς αὐτοῦ. *Hinc Marcianus «qui rei postulati vel qui in scelere deprehensi metu criminis imminenti mortem sibi constituerunt h e r e d e m n o n h a b e n t. Papinianus tamen libro sexto—decimo responsorum ita scripsit ut qui rei criminis non postulati manus sibi intulerint*

bona eorum fisco non vindicentur. non enim facti sceleritatem esse obnoxia; sed conscientiae metum in eo velut confesso teneri placuit: ergo aut postulati esse debent, aut in scelere deprehensi; ut si se interfecerint bona eorum confiscentur. Lex. 3. dig. de bonis eorum qui ante sententiam mortem sibi consciverint, vel accusatorem corruperunt Lex. 1. §. 22 dig. de SC Silianiano —

Ἡ ποινὴ ἡμῶς τῆς δυνεύσεως, ἐφηρμόζετο μόνον, ὅταν τὸ πρὸ τῆς αὐτοκτονίας διαπραχθῆν ὑπὸ τοῦ αὐτόχειρος ἐγκλημα, ἐτιμωρεῖτο μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου ἢ τῆς ἐξορίας. Divus Pius rescripsit «ita demum bona ejus qui in reatu mortem sibi conscivit fisco vindicanda sunt si ejus criminis reus fuit, ut si damnaretur morte aut deportatione adficiendus esset Lex. 3 pr Dig de bonis eorum etc lex 3 § 1 Marc libr sing. de delatorib Poth Pand just V 20 p 626 IV Ἄλλ' οἱ κληρονόμοι τοῦ αὐτόχειρος, ἐδικαιούντο νὰ ἀποδείξωσι τὴν ἀθωότητα τούτου καὶ νὰ διεκδικήσωσι τὴν κληρονομίαν, κατὰ Διάταγμα Ἀντωνίου τοῦ Εὐσεβοῦς, ἵνα μὴ περιέλθῃ αὕτη, εἰς τὸν δημόσιον θησαυρόν. Sed divus Pius Mordesto—Taurino rescripsit: si parati sint heredes defensiones suscipere, non esse bona publicanda, nisi de crimine fuerit probatum Poth. αὐτόθι P. 625. III.

Ἄλλ' ἐὰν ἐξ ἀσθενείας, βάρους τῆς ζωῆς ἢ πολιτικῶν χρεῶν, ἤτοχειρίζετό τις, δὲν ἐδηνεύετο ἡ περιουσία αὐτοῦ αὐτόθι P. 624 II

Ἐν τούτοις φαίνεται, ὅτι δὲν ἐλάμβανε χώραν πάντοτε ἡ δήμευσις—Ὁ Βαλεριανὸς Μαξιμὸς, 19, 12 λέγει, ὅτι ὁ I. Licinius κατηγορηθεὶς ἐπὶ καταπίσει, ἔγραψεν εἰς τὸν Δικαστὴν τοῦ ἐπιστολῆν; ἐν ἣ ἔλεγεν αὐτῷ, ὅτι θὰ ἀποθάνῃ πρὶν καταδικασθῆ καὶ ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ δημευθῆ ἡ περιουσία αὐτοῦ.—Κατόπιν ἐστραγγαλίσθη διὰ τοῦ βινομάκτρου αὐτοῦ. Poth αὐτόθι P. 624.

Ὁ Saint—Luis ὄρισεν ὡς ποινὴν κατὰ τῆς αὐτοχειρίας, τὴν δήμευσιν τῆς περιουσίας τοῦ αὐτόχειρος.

Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρ. 1 τίτλ. 22 τοῦ Διατ τοῦ 1670, ἐδικάζετο τὸ σῶμα τοῦ αὐτόχειρος ὡς δὲ λέγει ὁ Jousse τούτο ἐσύρετο ἐπὶ ταρσοῦ, ἔχων τὸ πρόσωπον κατὰ γῆς, κατόπιν δ' ἐκρέματο ἀπὸ τῶν ποδῶν καὶ ἐστερεῖτο ταφῆς—Gausin—Hecle: Traité des matières criminelles T. 4 p 111 κατὰ παρακατὸν ἐκθέτομεν—Ἐνιαχοῦ δὲ, τὰς τοιαύτας ποινὰς, παρηκολούθει καὶ ἡ δήμευσις. Ἡ τοιαύτη ἡμῶς κρίσις καὶ τιμωρία τῶν αὐτοχειρῶν, λείψανον τῆς ἀρχαίας, ὡς εἴρηται ἐποχῆς τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς δεισιδαιμονίας, καθ' ἣν καὶ τὰ ἄψυγα ὄργανα ἐκρίνοντο καὶ ἐδικάζοντο, κατέπεσε κατὰ τὸ 1791, μετὰ τῆς ἀρχαίας ἐγκληματικῆς νομοθεσίας.

Κατὰ τὴν ἀρχαιοτέραν Γερμ. Νομολογίαν, ἡ ἀπόπειρα αὐτοχειρίας ἐτιμωρεῖτο μὲ φυλάκισιν ἢ ἐξορίαν καὶ καταδίκην εἰς δημόσια ἔργα, ἐπὶ

δὲ τετελεσμένης αὐτοχειρίας, ὁ νεκρὸς τοῦ αὐτόχειρος, ἐνεταφιάζετο ἀτιμωτικῶς, ἐὰν ἡ αὐτοχειρία διεπράχθη ἕνεκα ἀδικήματος ἢ ἄλλης δυσσήμεου αἰτίας.— Ἐὰν ὅμως προήρχετο ἐκ παραφροσύνης ἢ μελαγχολίας ἐθάπτετο ἡσυχῶς παρὰ τὸ τεῖχος τοῦ Κοιμητηρίου.

Κατὰ τὸν Αὐστρ. νόμον, ὁ ἀποπειραθεὶς νὰ θανατωθῇ, ἐὰν ἐκ μεταμελείας ἀπίστη, πρέπει νὰ παραινῆται ἀπλῶς ὑπὸ τῆς ἀρχῆς· ἐὰν δὲ ὁ σκοπὸς τοῦ ἀπέτυχεν ἐξ ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς του περιστατικῶν, πρέπει νὰ φυλάσσεται ἀσφαλῶς ὑπὸ ἐπιτήρησιν, μέχρις οὐ δόση ἐλπίδας σταθερᾶς βελτιώσεως—ὁ νεκρὸς θάπτεται ἡσυχῶς ἐξωθι τοῦ Κοιμητηρίου.

Κατὰ τὸ Πρωσσικὸν δίκαιον, ὁ αὐτόχειρ δὲν περιφρονεῖται μὲν μετὰ θάνατον, ἀλλὰ στερεῖται τῶν ἄλλων ἀνγκυρῶν αὐτῷ τιμητικῶν διακρίσεων.—

Καὶ ἡ ἡμετέρα Ποινικὴ νομοθεσία (ἄρθρ. 5 τῆς Ποιν. Δικον.) ἀναγράφει, ὅτι τελευτήσαντος τοῦ κατηγορουμένου, παύει πᾶσα ποινικὴ καταδίωξις. Κατανοεῖται ἐπομένως, ὅτι κατὰ τοῦ νεκροῦ σώματος τοῦ αὐτόχειρος, πᾶσα ποινὴ ἀποκρούεται.—

Ὡς κατὰ τοὺς Ἡρωϊκοὺς χρόνους, ἐστεροῦντο τῶν τῆς κηδείας τιμῶν οἱ αὐτόχειρες καὶ οἱ προδόται τῆς πατρίδος, οὕτω καὶ ἡ Ἐκκλησία, ἠρνήθη ἀνεκαθεν τὰς εὐχὰς αὐτῆς εἰς τοὺς αὐτόχειρας, ἐὰν ἐν γνώσει ἐνήργησαν τὴν πράξιν. *Placuit ut qui sibi ipsis voluntariè violentam inferunt mortem, nulla pro illis in oblatione commemoratio fiat neque cum psalmis ad sepulturam eorum cadavera deducantur.* Can. 12 Caus. 23 quaest. 4.

Ἡ διάταξις αὕτη τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, διτηρήθη ἄλλοτε καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν· τὰ σώματα τῶν αὐτοχείρων ἐστεροῦντο ταφῆς συνεπίεως—προσηρτῶντο ὀπισθεν διφρίσκου καὶ ἐσύροντο ἐπὶ ταρσοῦ μὲ τὴν κεφαλὴν κατὰ γῆς διὰ τῶν ὀδῶν τῆς πόλεως, ἐν ἣ ἐγένετο ἡ αὐτοχειρία, μέχρι τῆς δημοσίου πλατείας, ἔνθα κατόπιν ἐκρέμαντο ἀπὸ τῶν ποδῶν ἐπ' ἀγρόνῃ ἐπὶ 24 ὥρας. Ἐτιμῶρουν δὲ τοὺς αὐτόχειρας μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν διὰ τὸ ἀδίκημα, ὅπερ ἔπραξαν καὶ καθ' ἑαυτῶν καὶ κατὰ τῆς Πολιτείας.

Ἴνα δὲ ἐπαυξήσωσι τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν, ἡ ἀπόφασις διέταπτεν, ἵνα ἡ μνήμη αὐτῶν διατελῇ ἑσαεὶ καταδικασμένη.

Ἴδου δὲ τίνι τρόπῳ ἐξεδικάζετο ἡ ὑπόθεσις.

Ὁ Δικαστὴς τοῦ τόπου, ἔνθα εὐρίσκετο ὁ ἀποθανὼν κρεμασμένος, σραγαλισμένος ἢ ἄλλως πως τεθανατωμένος, ἐπεσκέπτετο τὸ πτώμα καὶ συνέταπτε πρακτικόν, συνέλεγε δὲ πληροφορίες περὶ τῶν ἠθῶν, τοῦ βίου τοῦ θανάτου, τοῦ τρόπου τούτου, τῆς νοερᾶς καταστάσεως, τῆς ὑγείας τοῦ ἀποθανόντος, ἄς μετὰ τοῦ πρακτικοῦ διεβίβαζεν εἰς τὸν Εἰσαγγελεῖα εἶτα δὲ, συνεπίεως αἰτήσεως τῶν συγγενῶν ἢ ἐν ἑλλείψει τοιούτων, ἐξ

ἐπαγγέλματος, διωρίζετο κηδεμών πρὸς ἀντιπροσώπευσιν καὶ υπεράσπισιν αὐτοῦ, δι' ὅλων τῶν μέσων, ἅτινα οὗτος ἠθελεν ἐγκρίνει—κατόπι προσεκαλοῦντο ὁ κηδεμών καὶ οἱ συγγενεῖς τοῦ ἀποθανόντος πρὸς υπεράσπισιν καὶ οἱ μάρτυρες, οὓς, ἐὰν δὲν ἐξήρει ὁ κηδεμών, ἐξήταζεν ὁ Δικαστὴς κατ' ἀντιπράστασιν μετὰ τοῦ κηδεμόνος.

Ὁ Εἰσαγγελεὺς κατόπι, προσήγαγε τὰς προτάσεις αὐτοῦ, ὁ δὲ κηδεμών τὰς ἀπαντήσεις οὕτως, ἐὰν ἀπεδεικνύετο, ὅτι ὁ ἀποθάνων ἠτοχειριάσθη, δὲν προέκυπτε δ' ἐκ τῆς ἀποδεικτικῆς διαδικασίας, ὅτι ὁ αὐτόχειρ προέβη εἰς τὴν πράξιν ταύτην ἐκ φρενοπαθείας, ψυχικῆς ἀσθενείας, νοσήματος ἀνιάτου, συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοῦς, καθ' ἣν δὲν ἐδύνατο νὰ ἐχῆ συνείδησιν τῆς πράξεως αὐτοῦ, αὕτη κατελογίζετο εἰς τὸν αὐτόχειρα καὶ ὁ Δικαστὴς ἀπήγγειλεν οὕτως τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ.

α Θεωροῦμεν ἀποδειγμένον ὅτι ὁ ἀποθάνων . . . . ἠτοχειριάσθη ἀποταμῶν διὰ ξυροῦ τὸν λάρυγγα αὐτοῦ (ἢ ὅπως ἄλλως)—πρὸς ἐπανόρθωσιν καταδικάζομεν ἐσαεὶ τὴν μνήμην αὐτοῦ—τὸ πτώμα, προσαρτηθὲν ὑπὸ τοῦ δημίου, ὅπισθεν διφοῖσκου, περιαχθήσεται ἐπὶ ταρσοῦ, μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω καὶ τὸ πρόσωπον κατὰ γῆς, καθ' ὅλας τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως ταύτης μεχρι τῆς πλατείας . . . ἐνθα κρεμασθήσεται ἀπὸ τῶν ποδῶν ἐπ' ἀγχόνῃ, ἣτις ἐπὶ τούτῳ στηθήσεται ἐν τῷ ῥηθέντι τόπῳ—ἀφοῦ δὲ μείνη ἐπὶ ταύτῃ ἐπὶ 24 ὥρας, ῥιφθήσεται εἰς τὸ βορβοροδοχεῖον κηρύττομεν δὲ πᾶσαν τὴν κειμένην ἐνταῦθα περιουσίαν αὐτοῦ δημευμένην—» *Bacquet des droits de justice, ch. 7 nomb 16 et suiv.*—

Ἡ ἀποδεικτικὴ διαδικασία, γιγνομένη μετὰ τοῦ κηδεμόνος, ἔνευ τῆς κλητεύσεως τῶν συγγενῶν τοῦ αὐτόχειρος, πρὸς υπεράσπισιν αὐτοῦ, ἦν ἄκυρος.—*Duperier vol II P. 111 Boniface vol II part 3. livr 1. tit 2 ch 9.*

Ὁ αὐτόχειρ δὲν ἐτιμωρεῖτο ἢ ὅταν ὁ θάνατος ἦν ἐκούσιος, οὐχὶ δὲ ὅταν προῆλθεν ἐξ ἀσθενείας (σφοδροῦ πυρετοῦ) φρενοπαθείας, ἀφροσύνης κ. τ. τ. διότι, ὡς ἐν ταῖς περιστάσεσι ταύταις δὲν χωρεῖ καταλογισμὸς τις, οὕτω ὁ Δικαστὴς, δὲν ἀπήγγειλε κατ' αὐτοῦ ποινὴν, οὐδὲ κατὰ τῆς μνήμης, οὐδὲ κατὰ τῆς περιουσίας αὐτοῦ.

Ἐὰν ἐκ τῆς ἀποδεικτικῆς διαδικασίας, δὲν προέκυπτεν ἀποχρώντως ὅτι ὁ ἀποθάνων, ἠτοχειριάσθη, ἐν τῇ ἀμφιβολίᾳ ταύτῃ, ἐτεκμαίρετο, ὅτι ὁ θάνατος προῆλθε τυχαίως ἢ ἐκ παραφροσύνης.—*Faisand, sur la coutume de Bourgogne tit 2 art 1. note 17.*

Οὕτως, ὅταν γυνὴ τις εὕρισκετο νεκρὰ ἐν ποταμῷ, ἐτεκμαίρετο, ὅτι δὲν ἐπνίγη ἀφ' ἑαυτῆς,—διὰ τοῦτο, ἡ περιουσία αὐτῆς δὲν ἐδημεύετο, ἀλλὰ μετέβηκεν εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτῆς. *Bouvel v. I 1 verbo homicide quest. 1.—*

Τὸ Κανονικὸν Δίκαιον, δὲν στερεῖ ὁμῶς τῶν ἐπικληδείων θρησκευτικῶν

τιμῶν καὶ συγχωρεῖ τὰς διαπραττομένας, κατὰ στιγμὰς παραφροσύνης μελαγχολίας καὶ ἄλλων ψυχικῶν νόσων, αὐτοχειρίας.

Ὁ Κάρολος Μάγνος, δι' ἐκκλησιαστικοῦ διατάγματος, ἐπέτρεψεν ἐλεημοσύνας καὶ εὐχὰς ὑπὲρ τῶν αὐτοχειρῶν, ἀλλ' ἀπηγόρευσε τὰς πομπὰς καὶ τὴν σύμπραξιν τῆς Ἐκκλησίας. De eo qui semelipsum occidit aut laqueo se suspendit, consideratum est ut si quis compatiens elemosynam dare tribuat et orationes in psalmodiis faciat oblationibus tamen et minis ipsi caveant Baluze Capit. libr. 6 cap. 70.

Ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία, ἀπαγορεύει εἰς τὸν Κληρικὸν νὰ ἐνταφιάζη τὸν αὐτόχειρα «εἰ μὴ ἔκφρων πεποιήται» Πηδάλιον σελ. 404 κατὰ συνέπειαν, ἐὰν αὐτοχειριασθῆ τις, δὲν συγχωρεῖται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, νὰ τῷ ἀποδοθῶσιν αἱ τελευταῖαι ὀφειλόμεναι θρησκευτικαὶ τιμαὶ ἐκτὸς ὅταν ἀποδειχθῆ προσηκόντως, ὅτι ὁ αὐτόχειρ κατὰ τὸν χρόνον τῆς αὐτοχειρίας, ἦν ἔκφρων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συναγεται, ὅτι οἱ πολιτικοὶ νόμοι, οὐδεμίαν ἐπιβάλλουσι ποινὴν εἰς τοὺς αὐτόχειρας, ἧτις δὲν δύναται νὰ ἦνε τὸ παράπαν ἢ δημόσιος ἀτίμως. La punition ne pourrait donc être, en definitive qu' une flétrissure publique ; mais quel serait l' effet de se blamer dépourvu de sanction, de cette inflexion morale prononcée sur une tombe ? Faustin—Hélie. Théorie du Code Pénal V HI No 1233.

Ἡ Πολιτεία, ἐπιβάλλουσα ποινὰς εἰς τοὺς αὐτόχειρας, κολάζει οὕτω τὸ ψυχρὸν καὶ ἀναίσθητον τοῦ αὐτόχειρος σῶμα, ὅπερ δὲν αἰσθάνεται ὡς δὲν αἰσθάνεται μαστιγώσεις, ὁ τύμβος ! Τοιοῦτοι ὅμως νόμοι, ἤθελον εἶσθαι, οὐ μόνον ἄδικοι, ἀλλὰ καὶ ἀνωφελεῖς—ἐὰν ἡ αὐτοχειρία, τιμωρῆται ὡς ἁμαρτήματα ἀπὸ τὸν Θεόν, εἰς τὴν ὑπερτάτην κρίσιν τοῦ ὁποίου κείται καὶ ὅστις μόνος ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ τιμωρῆ καὶ μετὰ θάνατον διότι τὰ τοιαῦτα ἁμαρτήματα, ὡς ἄμεσοι κολάσεις τοῦ Ὑπερτάτου Δικαστοῦ, ὑπαγονται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τούτου καὶ εἰσι ποινὰ ἄλλης ζωῆς, δὲν πρέπει νὰ κολάζεται καὶ παρὰ τῶν ἀνθρώπων, οὐ μόνον διότι τὸ ἄψυχον σῶμα δὲν αἰσθάνεται τὴν ποινὴν, ὅσον σκληρὰ καὶ ἂν ἤθελεν εἶσθαι αὐτῇ, καὶ αὐταὶ αὐταὶ ἀκόμη τοῦ τροχοῦ καὶ τῆς πυρᾶς, ἀλλὰ καὶ διότι οὕτω, ἡ ποινὴ ἀντικατοπτρίζεται ἐν τῷ προσώπῳ τῆς οικογενείας, ἰδίως δὲ ἡ δήμεσις τῆς περιουσίας, ἐπιβαλλομένη κατὰ τῶν κληρονόμων, καὶ περ ἀθῶων, καταστρέφει αὐτοὺς ἀνεπανορθῶτως.—Ὁ τιμωρῶν δὲ τὸ νεκρὸν τοῦ αὐτόχειρος σῶμα, εἶναι ἄξιος τῆς πρὸς τὸν Κρέοντα ῥήσεως τῆς Ἀντιγόνης:

«Τὶ τὸν δ' ὕβριζεις πάτερ' ἀποστέλλων χθονός;

Τὶ θεσμοποιεῖς ἐπὶ ταιλαιπύρῳ νεκρῷ;

Εὐρουπ. Φοίν. 1644—1645.

Οὐδὲ δύναται, τοιαύτη κατὰ τοῦ αὐτόχειρος ποινὴ, νὰ παραδειγμα-

τίση και παρακώλυση τούς ζῶντας, τῆς αὐτοχειρίας, καθ' ὅσον οὐδαμῶς ἐστὶ δυνατόν νὰ δεσμευθῇ ἐκ τῶν μεμακρυσμένων καὶ ἤττον δραστικῶν λογισμῶν, τῆς συγγενείας καὶ τῶν γηγενῶν φίλων, ἐκεῖνος, ὅστις ἐν Στωϊκῇ ἀταραξίᾳ, ἐγκαταλείπει τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἣς ἀρνείται τὰ ἀγαθὰ, καὶ μισεῖ τὸν παρόντα βίον, ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ προτιμᾷ τὴν αἰώνιον καταδίκην καὶ ταλαιπωρίαν!

Ἄλλ' οὐδὲ τὸ παράπαν, δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ποσῶς, εἰς οἰανδήποτε ψυχὴν, ἡ ποινὴ κατὰ τῆς αὐτοχειρίας, διότι τὰ πάθη καὶ τὰ ἠθικὰ νοσήματα, οἱ ἄκαμπτοι καὶ ἄστοργοι οὗτοι παρᾶγοντες, ὅτινες ὠθοῦσι τὸν δυστυχῆ ἄνθρωπον μοιραίως καὶ βάδην πρὸς ταύτην, εἰσὶν ἰσχυρότεροι τῆς ἀπειλητικῆς ἐξουσίας τῶν νόμων· μόνη δὲ ἡ Θρησκεία, ἔχει τὴν δύναμιν νὰ δεσμεύῃ τὴν θέλησιν, διότι καὶ μόνη αὕτη, ἐξουσιάζει τῶν παθῶν—ἡ φωνὴ αὐτῆς ὑψοῦται πανσθενῶς, μάλιστα ἐν τῷ μέσῳ τῶν καταγιγιδῶν τῆς ψυχῆς, ὅπως καταστείλῃ τὰς ἐπαναστάσεις αὐτῆς. Les passions et les affections morales qui poussent au suicide sont souvent plus fortes que l' autorité des lois. La religion seule a le pouvoir d' enchaîner la volonté parce qu' elle commande aux passions. Sa voix parle assez haut, même au milieu des tempêtes de l' âme, pour en apaiser les soulèvements; Faustin—Hèlie, Théorie du Code Pénal. Vol. III. No 1233

Ἡ Θρησκεία, ἀφ' ἧς ὁ κλαυθμηρὸς Ἰερεμίας, ἤντηλε τὰ δάκρυα καὶ τοὺς θρήνους, ὁ δὲ Προφητὰναξ, ἐτόνισεν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἰορδάνου, τὴν μετάνοικν, διὰ τῆς ἄρπης αὐτοῦ!

Ἡ θρησκεία, ἧς τὸ ὄνομα προφέρουν καὶ ὁ εὐσεβὴς καὶ ὁ ἕθεος, ὁ μὲν διότι τὴν ἀγαπᾷ, ὁ δὲ, διότι τὴν φοβεῖται. L' homme pieux et l' athée parlent toujours de religion. L' un parle de ce qu' il aime et l' autre de ce qu' il craint Mont Esprit des Lois 251

Ἡ θρησκεία, ἡ διδάσκουσα πάντας τὸ εὐθραστον τοῦ βίου, ἡ ἀνορθοῦσα ταπεινοῦς καὶ ταπεινοῦσα θρόνους καὶ καθοδηγοῦσα πρὸς τὴν ἀσφαλῆ τῆς αἰωνιότητος λιμένα.

Ἡ θρησκεία, ἣν καὶ αὐτοὶ ἐσεβάσθησαν οἱ εἰδωλολάτραι, παρὰ τῶν Θεῶν ἀναμείνοντες τὰ ἀγαθὰ.

--Θεοῖς εὐχου, οἷς ἐστὶ μέγα κράτος
οὔτι ἄτερ Θεῶν γίγνεται ἀνθρώποις,
οὔτ' ἀγαθὰ οὔτε κακά.

Θέογν. 173.

—Χρὴ τὸ γ' ἐς Θεοῦς μηδὲν ἀσεπτεῖν
Σοφ. Ἀντιγ. 1325.

καὶ ἀναγνωρίζοντες, ὅτι ἐν Κράτος, εἶναι ἰσχυρότερον διὰ τῆς θρησκείας παρὰ διὰ τῶν προμαχῶνων καὶ ἀκροπόλεων.

Les idolâtres eux—memes reconnaissaient qu' un état est plus

forte par la religion que par les remparts et les citadelles (Droit Eccles. par Philipps trad. par Crouzet T. 11 P. 346.

... . Πρῶτον ἐστίν, ἡ περὶ τῶν Θεῶν δόξα, καὶ μέγιστον ἢ καὶ Λυκοῦργος Λακεδαιμονίου καὶ Νουμάς Ρωμαίου, καὶ Ἰων ὁ παλαιὸς Ἀθηναίου καὶ Δευκαλίων Ἑλλήνας, ὁμοῦ τι πάντας καθωσίωσαν, εὐχαῖς καὶ ὄρκοις καὶ μαντεύμασι καὶ φήμαις ἐμπαθεῖς πρὸς τὰ θεῖα δι' ἐλπίδων ἅμα καὶ φόβων καταστήσαντες... ἀνιέρου δὲ πόλεως καὶ ἀθείου, μὴ χρωμένης εὐχαῖς, μηδὲ ὄρκοις, μηδὲ μαντείαις, μηδὲ θυσίαις ἐπ' ἀγαθοῖς μηδ' ἀποτροπαῖς κακῶν, οὐδεὶς ἐστίν οὐδ' ἔσται γεγονῶς θεατῆς· ἀλλὰ πόλις ἂν μοι δοκεῖ μᾶλλον ἐδάφους χωρὶς ἢ πολιτεία τῆς περὶ Θεῶν δόξης ἀνακρεθείσης παντάπασιν σύστασιν λαβεῖν ἢ λαβοῦσα τηρῆσαι... Πλούτ. Πρὸς Κολώταν XXXI.

Ἡ Θρησκεία, ἣτις ἐστὶν ἀληθὴς καὶ ἀδιάσειστος βᾶσις τῶν Ἑθνῶν καὶ τὸ πρῶτον καὶ ὑπατον μέλημα τούτων. La religion chretien est la première affaire de l'Etat... le fondement des Etats. Philipps Droit Eccles P. 115.

Ἡ Θρησκεία, ἣν ἠρνήθησαν μὲν οἱ Prudhon, Diderot. Bücher, διατυπώσαντες «Ni Dieu ni maître» καὶ ἀναγράψαντες, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἡ ἐπιστήμη «plus de religion, rien que la science ἀλλ' οὐδαμῶς ὅμως οἱ ἐνδοξότεροι τῶν πειραματικῶν ἐπιστημῶν Claude Bernard, Dumas Wurtz chevrenil, Pasteur, χωρίζουν τὴν ἰδέαν αὐτῆς, ἀνακηρύττοντες ὅτι πᾶσα ἐπιστήμη σταματᾷ εἰς τὸ ὅριον τοῦ ἀγνώστου καὶ ὅτι πέραν αὐτοῦ, ὑπάρχει εἰς Νοῦς, μία Δύναμις, μία Θέλησις, ἀτελεῦττοι, Θεῖας οὐσίας! Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ cabanis καὶ Broussais, οἵτινες δὲν ἐδυνήθησαν μέχρι τέλους νὰ ἐμμείνωσιν εἰς τὸν ἀθεϊσμόν, ἀνομολογοῦσιν, ὅτι οὗτος δὲν δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς κεφαλὴν ἔμφρονα καὶ μελετήσασαν τὰ τῆς φύσεως σπουδαίως.—Duverger L'athéisme el lec ode civil p. 110. Mignet, Notices sur cabanis, sur Broussais Franch, l'idée de Dieu dans l'histoire de l'humanité p. 14

Ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Σωκράτης, ὁ Πλάτων, ὁ Γαληνός καὶ οἱ Newton pascal Loche Leibniz. Kant Buffon οἱ συνεχίσαντες τὰ ἔργα τοῦ Πλατωνος, οἱ ἐνδοξότεροι Νομοδιδάσκαλοι ῥωμαῖοι, οἱ Dumoulin, Grotius Descartes, Domat Montesquien guesseau rothier ἀνεκῆρυξαν τὴν ὑπαρξὴν ὑψίστου Νοός, Σοφοῦ, Πηγῆς τῆς Ἀληθείας, Θεοῦ δημιουργήσαντος τὸν Κόσμον καὶ κυβερνῶντος τὸ Σύμπαν.

Διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ νόμοι, ὑπεστηρίχθησαν δι' ἀπροσμάχητων κατὰ τοῦ ἀθεϊσμοῦ δυνάμεων, παρὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀνατείλαντος ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ, παρὰ πασῶν τῶν λατρεῶν τῶν ἐπαναπαυομένων ἐπὶ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ—παρὰ τῆς φιλοσοφίας, ἣτις ἐθεμελιώθη ἐν τῷ κόσμῳ, παρὰ τοῦ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος, πρὸς γνῶσιν τοῦ

Ὁ ν τ ο ς, ὡς κατόπιν ἢ σπουδῇ τοῦ παντός, δὲν ὑπῆρξε διὰ τὸν Newton καὶ τὸν Pascal ἢ προπαρασκευῇ δι' ὑψηλοτέρας ἰδέας!

Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία, ἀνέγραψεν ὁ roitalis ἐν τῇ αἰτιολογικῇ, περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς συνθήκης καὶ τῶν Ὄργανικῶν νόμων, ἐκθέσει αὐτοῦ μετέφερον ἡμᾶς ἐκ τοῦ φυσικοῦ κόσμου.

Ἡ θρησκεία λέγει ὁ Tocqueville εἶναι τὸ ἀδιάσειστον θεμέλιον τῆς μεγάλης καὶ ἐλευθέρως Δημοκρατικῆς ἐνότητος τῶν Κρατῶν τῆς Ἀμερικῆς, ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τοῦ πολιτισμοῦ τούτων καὶ ἀναγκαιοτέρα εἰς τὴν Δημοκρατίαν ἢ εἰς τὴν Μοναρχίαν—τί δὲ ἤθελεν εἶσθαι λαός τις κύριος ἑαυτοῦ, ἐὰν δὲν υπετάσσετο εἰς τὸν Θεόν; . . . . De la Democratie en Amerique 3. edition 1850 t. p. 351.—356 —

Διὰ τοῦτο δὲ, λέγουσιν ὁ Jules Simon, ὅτι αἱ ἰσχυραὶ πεποιθήσεις πρὸς τὸ Θεῖον καὶ ἡ πλήρης συναίσθησις, δημιουργοῦν τοὺς μεγάλους πολίτας καὶ τοὺς ἐνδόξους λαούς . . . . . Dieu, patrie. Liberté.—(Θεὸς Πατρίς, Ἐλευθερία). ἔτι δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ διασεισάντες, ἀλλ' ἀτελεσφορῆτως, τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τῶν λαῶν, ὁ Voltaire « *dore un Dieu sois juste et chéris ta patrie* (Λάτρευε ἕνα Θεόν, εἶσο δίκαιος, ἀγάπα τὴν Πατρίδα σου) — ὁ Guizot « κανόνισον τὴν θέλησίν σου πρὸς τὸν θεῖον νόμον, ὃν ὁ ἄνθρωπος δὲν θέτει ἀλλ' ἄνωθεν λαμβάνει.» *Histoire des origines du gouvernement représentatif en Europe* '851 t. 1 p. 90 νόμον, ὃν ὁ Χριστιανὸς ἔχει τὴν εὐτυχίαν ν' ἀναγινώσκη συγχρόνως ἐν τῇ συνειδήσει αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ . . . . . « Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ—Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς, λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος τί ἐστὶν ἀλήθεια . . . . . Ἰωάν. Κεφ. 18. 37—38.—ὁ Littré, ὅτι ἄρχει « *une existence supérieure* ὁ Renan ὅτι δὲν ὑπάρχει ἢ μία εὐγένεια, ἢ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος—ὅτι ἡ ἀληθὴς ἰσότης, εἶναι, ἢ ἀπορρέουσα ἐκ τῆς ἴσης ὑποταγῆς ἡμῶν, εἰς μίαν ἐπιτακτικὴν φωνήν, ἧς ἡ πηγὴ ὑπέγκειται ἡμῶν.» Ἄλλ' ἡ ἐτακτικὴ αὕτη φωνή, δύναται νὰ ᾖ ἄλλη ἢ ἡ τῆς Θεῖας Προνοίας, ἧται ἐπιτάσσει τοὺς ἀνθρώπους, διότι αὕτη ἐδημιούργησεν αὐτούς; ὁ Roussseau τί, αἴ ἡ συνειδήσις, τὸ θεῖον τοῦτο ἐνστικτον, ἢ ἀθανατος καὶ ὑπέρλαμπρος φωνή, εἶναι ὁ ἀσφαλὴς ὁδηγός, ὁ ἀλάθητος Δικαστὴς, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, ὁ καθιστῶν τὸν ἄνθρωπον, ὅμοιον τῷ Θεῷ — ὁ Robespierre, ὅτι «ὁ Θεὸς εἶναι ὁ δημιουργήσας ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἴσους—ὁ προστάτης τῶν καταδυναστευομένων καὶ ὁ καταστροφεὺς τῶν τυράννων—ὅτι τὸ βασιλεῖον τῆς δυσειδαιμονίας κατεστράφη σχεδὸν—ὅτι δὲν ἐγκαρτερεῖ ἐν τοῖς πνεύμασι τῶν ἀνθρώπων ἢ ἡ ὑψηλὴ καὶ κατανοητικὴ διδασκαλία τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἰσότητος, ἣν ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας, διέγραψε πάλαι ποτε, εἰς τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ—οὕτω δὲ, συναθροίζόμενοι ἐν τοῖς Ναοῖς, ὁ πλοῦσιος καὶ ὁ πτωχός, ὁ ἰσχυρὸς καὶ ὁ ἀδύνατος, ἐξισοῦνται καὶ ἀφομοιοῦνται

ένώπιον τοῦ ὑπερτάτου ὄντος—ὅτι εὐ μετὰ πολὺν χρόνον, τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ λόγου καὶ τῆς ἰσότητος, ἔσεται τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ κόσμου—ὅτι τὸ δόγμα τῆς Θεότητος, εἶναι κεχαραγμένον ἀνεξαλείπτως εἰς τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων λαλήσας, δ' ἐν τῇ Γαλλικῇ Συνελεύσει, τὴν 27 Νοβρίου 1793 κατὰ τοῦ ἀθεϊσμοῦ, ὅστις εἶναι, εἶπεν, ἀριστοκρατικός, προσέθετο, ὅτι ἡ ἰδέα περὶ τοῦ ὑπερτάτου ὄντος, ἐπαγρυπνοῦντος ἐπὶ τῆς καταπιεζομένης ἀθωότητος, καὶ τιμωροῦντος τὸ θριαμβεῦον ἔγκλημα, εἶναι ὅλως δημοτικὴ populaire . . . καὶ τέλος, ὅτι ἐὰν δὲν ὑπῆρχε Θεός, ἔπρεπε νὰ τὸν ἐπινοήσωμεν «si Dieu n' existait pas il faudrait l' inventer». Thiers. Histoire de la revolution Francaise T. V p 220 5 edition. Duverger L' atheisme et Le Code civile p 12 et suiv

Ἡ Θρησκεία, εἶναι ἡ παρηγορία τῶν πολυμόρφως καταθλιβομένων—ὁ θάνατος, ὑφίσταται—ποῦ δὲ ὁ ἀθεϊσμός θά εὕρει παρηγορίαν διὰ τὸν ἀθῶον, ἀδικῶς καταδικασθέντα παρὰ τῆς ἀνθρωπίνης δικαιοσύνης! Διὰ τὸν δυστυχῆ, τὴν λείαν ταύτην τῆς σαρκιζούσης τύχης; Διὰ τὸν πταίσαντα καὶ μετανοῦντα; Διὰ τὴν μητέρα, ἧτις ἀπόλεσε τὸ τέκνον της; Διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὃν ὁ θάνατος χωρίζει ἀμετακλήτως, ἀπὸ πεφλημένης καρδίας; . . . Διὰ τὸν ζητοῦντα νὰ καταπραύνη τὰς τελευταίας ἐπωδύνους στιγμὰς καὶ καταστήσῃ αὐτὰς ἀνωδύνους καὶ ἀνεπαισχύντους;

Ἡ Θρησκεία, εἶναι ἀληθῶς, ἡ εὐδαιμονία τῶν λαῶν, ἡ μόνη σῴτεια ἐφοκλῆς τῶν καταιγίδων τῆς ψυχῆς! ἡ καταπραΰνουσα τὰς ἠθικὰς ἐπαναστάσεις τῶν πασχόντων, ὡς ἡ ἄρπα τοῦ Δαυὶδ, τοῦ; λογισμοῦ τοῦ Σαοὺλ!

Ἄνευ Θρησκείας, οὐδὲ Δικαιοσύνη ὑπάρχει, ἧτις ἐστὶ κατὰ τὸν Lamennais: ὁ ἄρτος τοῦ λαοῦ—ἄνευ δὲ Δικαιοσύνης, λέγει ὁ Ἅγιος Αὐγουστίνος, τὰ Ἔθνη δὲν εἶναι πλέον, παρὰ συμμορία κακούργων. Sans la justice, dit sa nt Augustin, les États ne sont plus que de grandes bandes de malfaiteurs (de \ iv. Dei. V. 21)

Ἄλλὰ τί ἐπὶ τοῦ προκειμένου, διδάσκει ἡμᾶς ἡ Θρησκεία;

Ἄγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν!

Καὶ ἡ ἐντολὴ αὕτη, εἶναι ὁ τοῦ Δημιουργοῦ ὑψιστος νόμος, ὃν ὁ αὐτόχειρ παραβιάζει.

«Ἐπάρχει εἰς νόμος, λέγει ἡ Mme Sand προγενέστερος τῆς λυτρώσεως ἡμῶν, δημοσιευθεὶς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Κόσμου, συμπληρωθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κηρυχθεὶς, μαρτυρηθεὶς, παρὰ τῶν Ἀποστόλων, τῶν Μαρτύρων, τῶν Πατέρων, τῶν Παρθένων, κεχαραγμένος ἐν τοῖς ἐγκάτοις τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀνώτερος ἀπάσης τῆς μεταρυστικῆς—εἶναι ἡ ἀγάπη—ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν», λέγει ἡμῖν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τὸν Μωϋσῆν—τὸ πᾶν κεῖται ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ—Correspondance T. III p. 407. Duverger L' atheisme et le code civile P. 428.

Οὕτως, οὐ μόνον ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ τὸν πλησίον του, τὸν ὁμοίον του ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀγαπᾷ—ὁ μὴ ἀγαπῶν τοῦτον, δὲν ἀγαπᾷ οὐδ' ἑαυτὸν—ὁ μὴ ἀγαπῶν ἑαυτὸν, δὲν ἀγαπᾷ τὴν ζωὴν του· ὁ μὴ ἀγαπῶν τὴν ζωὴν του, εἶναι αὐτοκτόνος καὶ πρᾶξάτης τῆς θείας ταύτης ἐντολῆς, ἀμαρτάνων ἐνώπιον τοῦ Δημιουργοῦ, τὴν ὑπαρξίν δόντος αὐτῷ, καὶ οὕτως καταστρέφει τὴν ζωσαν εἰκόνα.

Ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων, Κεφ. ΙΣΤ. ἀπαντῶμεν, ὅτι, ὅταν ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας, ἐδεσμεύθησαν εἰς τὰς φυλακὰς, ἐν Φιλίπποις, ἐγένετο κατὰ τὴν προσευχὴν αὐτῶν σεισμὸς, ἐξ οὗ ἠνεώχθησαν αἱ θύραι τῶν φυλακῶν, καὶ ἐλύθησαν τὰ δεσμὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν λοιπῶν φυλακισμένων—γενόμενος δ' ἐξυπνος ὁ δεσμοφύλαξ, εἶδεν ἀνεωγμένας τὰς θύρας τῶν φυλακῶν, ὅτε σπασάμενος τὴν μάχαιράν του, ἀπεπειράθη ν' αὐτοχειριασθῆ, ἀναλογιζόμενος τὴν φοβερὰν ποινὴν, ἣν ἤθελεν ἕνεκα τῆς ἀποπείρας ἀποδράσεως κλπ. ὑποστῆ, κατὰ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς νόμους, καθ' οὓς αὕτη, ἦν ἡ αὐτῆ, ἡ ἐπιβαλλομένη εἰς τοὺς κατηγορουμένους καὶ ἣν ἤθελεν οὕτω ν' ἀποφύγῃ· ἀλλ' ὁ Παῦλος, ἐκάλυψεν αὐτὸν, εἰπὼν «μηδὲν πρᾶξῃ σε αὐτῷ κακόν, ἀπαντες γὰρ ἐσμέν ἐνθάδε».

Ἐν τούτοις, τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ὅστις καὶ κατ' αὐτὸ τὸ Κοράνιον φέρει τὰ ὠραιότερα ἐπιθετα, Ὑψιστος, Μέγας, Ἄγαθος, Οἰκτίρμων Ἐλεήμων κ. λ. π. καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν τούτου. Λά ἰλάχ ἰλλαλάχ! Κεφ. Κ. § 7, ἐπενήργησεν ἐπὶ τὸν δεσμοφύλακα, ὅστις, ἀντὶ νὰ μεριμνήσῃ ἀμέσως νὰ κλεισθῶσιν αἱ φυλακαὶ, προσέφυγεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἐξαγαγὼν τούτων αὐτούς, εἶπε «Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ».—Οἱ δὲ εἰπόν—πίστευσον ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός Σου».

Καὶ ἐκ τούτων, ἀρνούμεθα προσέτι, τὸ μέγα καὶ Ὑψιστον κράτος τῆς ἐντολῆς ταύτης τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ὅτι ὁ Θεὸς κρατεῖ ἐν τῷ νόμῳ τῆς δημιουργίας, ἐνισχύων καὶ ἀναζωπυρόνων ἡμᾶς, οὓς ὑποχρεοῖ νὰ τηρῶμεν τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ ταύτην, νὰ μένωμεν ἐν τῇ ζωῇ, ἐφ' ὅσον ἡ Θεῖα Πρόνοια ἐψήφισεν ἡμῖν—διότι ἡ παράβασις τῆς Θεῖας ταύτης ἐντολῆς, εἶναι ἀξιοκατάκριτος, καὶ κατ' αὐτὸ ἀκόμη τὸ Κοράνιον «Οἱ παραβαίνοντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, οἱ διαχωρίζοντες ὅ,τι ἦνωσεν ὁ Θεός, ἀδικοῦντες ἐπὶ τῆς Γῆς, εἶναι ἀξιοκατάκριτοι, ἡ δὲ μέλλουσα κατοικία αὐτῶν ἔσται φρικώδης». Κεφ. ΙΓ. ἂν δὲ εὐρισκόμεθα ἐν μέσῳ τῶν τοῦ Κόσμου θλίψεων καὶ παθῶν, ἃς ἐλπίζομεν εἰς τὸν Θεόν, ὅπως σώζῃ ἐκ τούτων καὶ ὁδηγῆ ἡμᾶς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς εἰρήνης καὶ μακαριότητος.

Ἄλλὰ τίνα τὰ αἷτια τῆς αὐτοχειρίας;

Ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, κατὰ τὴν γνώμην τινων, αὕτη πηγάζει πρωτίστως ἐκ δύο αἰτιῶν· 1) ἐκ τῆς στερήσεως τῶν ἀγαθῶν 2) ἐκ φρενοπαθίας.

Κατὰ τὸν Faustin—Hélie, Théorie du Code Pénale V. III. No 1233 ἡ Ποινικὴ στατιστικὴ, ἀποδίδει τὸ 1)3 τῶν ἑκουσίων θανάτων εἰς ἐγκληματικὰ νοσήματα, ὧν ἐν τῶν συμπτωμάτων ἢ ἀποτελεσμάτων, ἐστὶν ἡ αὐτοχειρία.—

Ἐν τούτοις, κατεβλήθησαν καὶ καταβάλλονται προσπάθειαι, περὶ τοῦ ἀκριβεστεροῦ ὀρισμοῦ τῶν αἰτιῶν καὶ τῆς λογικῆς καταστάσεως τῶν αὐτοχειριάζομένων, κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς αὐτοχειρίας· ἐγένετο πρὸς τοῦτο χρῆσις πολλῶν καὶ πολυμόρφων μέσων ἐξεταστικῶν, ἀλλὰ πᾶσαι αἱ ἐρευναι καὶ ἐξετάσεις, ὠπισθοχώρησαν ἐνώπιον τῆς ἀβεβαιότητος. Or, quelle incertitude dans une telle investigation!

Τοιαῦται εἰσὶν, αἱ περιβάλλουσαι τὸ ζήτημα τοῦτο δυσχέρειαι. Telles sont les difficultés qui nous semblent environner cette question. Faustin—Hélie, Théorie du Code Pénal V. III. No 1233. εὐχρηθῶμεν, ἵνα λυθῶσιν αὐταὶ ἐπ' ἀγαθῶ τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἄλλ' ἐκ τῶν ἀνωτέρω δύο αἰτιῶν, ἠδύνατό τις, τὴν δευτέραν τούτων τάξιν, ν' ἀναγάγῃ εἰς τὴν πρώτην, διότι συνήθως ἡ στέρσις τῶν ἀγαθῶν, συνεπάγεται τὰς ψυχικὰς νόσους.

Δεδομένου ἐπομένως ὄντος, ὅτι ἡ στέρσις τῶν ἀγαθῶν, εἶναι ὁ πρότιςτος καὶ ἄμεσος τῆς αὐτοχειρίας παράγων, ἄς ἐξετάσωμεν διὰ βραχέων τὰς ἀφορμὰς αὐτῆς καὶ ὀδηγούμενοι ἐκ τοῦ φωτός τῆς ἀληθείας, ἀνεύρωμεν τὴν δυνάτην κατ' ἀνθρώπον θεραπείαν.

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, ὁ ἄνθρωπος ζῶν ἐν τῇ Πολιτικῇ κοινωνίᾳ ἔχει ὁμολογουμένως τριττὰς χρείας—τὰς ἀναγκαίας, τὰς ἀπολαυστικὰς τὰς τῆς ἀλόγου ἐπιθυμίας καὶ φαντασίας αὐτοῦ.—

Ἡ καλῶς κειμένη Πολιτεία, ἡ κατὰ Θεὸν βιοῦσα, ἀνακηρύττουσα τὰς Εὐαγγελικὰς ἀρχὰς, ὀφείλει τὰς πρώτας μὲν νὰ θεραπεύῃ διὰ νομοθετημάτων κοινωφελῶν, καὶ οὐχὶ δημευτικῶν, πάσας τὰς νομοθετικὰς καὶ κοινωνικὰς ἑλλείψεις, νὰ διευκολύνῃ καὶ ἐξασφαλίζῃ εἰς πάντα πολίτην τοὺς τρόπους καὶ τὰ μέσα πρὸς τὸ ζῆν, διὰ τῆς ἰδίας ἐργασίας καὶ φιλοπονίας, νὰ καταστήσῃ τὸν γάμον εὐπρόσιτον εἰς πάσας τὰς τάξεις, νὰ κατάρχῃ τὸν λυσσώδη βῆρον τῆς πολυτελείας, ἣτις βοηθεῖ τὴν τυραννίαν τὰς δευτέρας δὲ καὶ πρίτας διὰ τῶν φαρμάκων τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς φιλοσοφίας, διὰ τῶν πνευματικῶν ἱατρῶν καὶ τῆς χρηστῆς ἀνατροφῆς τῶν νέων, ἣτις ἔχει πρὸς μόρφωσιν καλῶν πολιτῶν καὶ ἥτις διδάσκει καὶ τοὺς πένητας νὰ ἐργάζωνται καὶ νὰ βιώσιν ἀρκούμενοι εἰς τὰ ἀναγκαῖα καὶ τοὺς πλουσίους, νὰ μὴ σπαταλῶσι τὸν πλοῦτον αὐτῶν, ἐφ' ᾧ μὴ δεῖ δηλητηριάζοντες οὕτω τὴν κοινωνίαν, διὰ τῆς ὑπολανθανούσης διαφθορᾶς καὶ ἐξεγείροντες τῶν πενήτων τὸν φθόνον. «Τί οὖν ἄκος τῶν τριῶν τούτων; τοῖς μὲν οὐσία βραχεία καὶ ἐργασία, τοῖς δὲ σωφροσύνη—τρίτον δ' εἴ τινας βούλοιντο δι' αὐτῶν χεῖρην, οὐκ ἂν ἐπιζητοῖεν, εἰ μὴ παρὰ φιλοσοφίας ἄκος» Πολιτ. σελ. 44.

Οὕτω, ὅταν λάος τις, ἀρνούμενος πᾶν φρόνημα ἠθικόν, βυθίζεται εἰς τὸν ὑλισμὸν καὶ τὴν σαπατάλην, οὐ μόνον ἐκκλίνει πρὸς τὴν διαφθορὰν ἀλλὰ ἀκόμη, ἐὰν εἰσέτι δὲν ἀπώλεσε, ταχέως θ' ἀπολέσῃ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ.

Τρόντι, πῶς νὰ ὑπερμαχήσῃ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Πατρίδος, ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ εὐτυμερίας αὐτῆς, ὁ ἄσωτος, ὁ τρυφηλὸς, ὁ φυγόπνονος, ὅταν δαπανήσας τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας καὶ ὠθήται πρὸς τὸν ζῶφον μοιραίως, ἐκφεύγων τῆς τροχιάς τῆς χρηστότητος καὶ τῆς ἐγκρατείας;

Ἔθνος ἢ πόλις, ἀφ' ἧς ἐκλείπουν ἡ Ἐρησκεία, ἡ χρηστότης, ἡ φιλοπονία ἢ ἀγάπη πρὸς τὴν χριστιανικὴν πρόσδον, δὲν δύναται, οὐδὲ κατὰ νόμους οὐδὲ κατὰ πολιτεύματα νὰ ζήσῃ ἡρέμως—«Πόλεις τε, οὐδεμία ἂν ἡρεμήσαι κατὰ νόμους, οὐδ' εὐστιασοῦν, ἀνδρῶν οἰομένων ἀναλίσκειν μὲν δεῖν πάντα εἰς ὑπερβολὰς, ἀργῶν εἰς ἅπαντα ἡγουμένων, οὐ δεῖν γίγνεσθαι πλὴν τῆς εὐωχίας καὶ πότους καὶ ἀφροδισίων σπουδᾶς διαπονουμένων ἀναγκαῖον δ' εἶναι ταύτας τὰς πόλεις εἰς τυραννίδας τε καὶ ὀλιγαρχίας... (Πλάτ. Ἐπ. ζ.)

Τῶν ἡδονῶν ἢ κατὰχρησις, ἀπώλεσε τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς Σπαρτιάτας, τοὺς Ῥωμαίους καὶ θ' ἀπολέσῃ ταχέως ἢ ἀργά, τὰ Ἔθνη, ὧν ἡ πολυτέλεια, ὑπερβαίνουσα τὰ μέσα καὶ τὰ ἔσοδα, γαλουχεῖ τὴν σαπατάλην τὴν δυσώδη ταύτην πηγὴν τῆς διαφθορᾶς.

Εἰς τὰς Ἀθήνας, οἱ νέοι γιγνόμενοι εἰκοσαετείς, ἐνεγράφοντο εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον, καὶ ὠρρίζοντο νὰ φυλάξωσι τοὺς νόμους καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος. Τίς καρδία δὲν γαλθανίζεται ἢ τίς ἀληθὴς καὶ φιλόπατρις Ἕλλην, δὲν ὑψοῖ τὸν αὐχένα, εἰς τὸν ὄρκον αὐτὸν «Οὐ κατατρυφῶ τὰ ὄπλα!»

Ὅχι, δὲν τὰ κατήσχυον, καταπλεροῦντες τοὺς Πέρσας!

Ναί, τὰ κατήσχυον, ἀφοῦ κατεφρόνησαν τοῦ Σόλωνος τοὺς νόμους ἐκυλίσθησαν εἰς τὴν σαπατάλην καὶ τὴν διαφθορὰν καὶ ναρκωθέντα τὸ πρῶτον ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας, συνετριβήσαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατόπιν!

Ἄλλὰ τίνα τὰ ἀποτελέσματα τοῦ βίου, ὃν διάγομεν, ἀφιστάμενοι ἐσμεῖρα ἀπὸ τῶν ἠθικῶν τοῦ Εὐαγγελίου ἀρχῶν; Αὐτοχειρία!

Θλιβεραὶ εἰσὶν αἱ περὶ τούτων ἀναγραφαὶ ἐν ταῖς Ἐφημερίσι καὶ στατιστικαῖς τῶν διαφόρων Πολιτειῶν, ἀλλὰ πασῶν ὀδυνηροτέρα ἐστὶν ἡ στατιστικὴ τῆς Πρωσσίας κατὰ ταύτην ἀπὸ τοῦ ἔτους 1882—1888 ἠυτοκτόνησαν εἰς τὰ δημόσια τῆς Πρωσσίας Σχολεῖα 289! μαθηταί, ἐξ ὧν 240 ἄρρενες καὶ 49 θήλεις.— Ὡς αἰτίας τῶν αὐτοχειριῶν θεωροῦσι, τὸν φόβον τῶν ἐξετάσεων, ἔρωτας ἀτυχεῖς καὶ ἐκλυσιν τῶν ἡθῶν.—

Ἡ αὐτοχειρία, λέγει ὁ δαιμόνιος Chateaubriand, εἶναι ἀπόλυτος ἀπόσβεσις παντὸς ἠθικοῦ αἰσθημάτων, συνήθης δὲ παρὰ τοῖς διεφθαρμένοις λαοῖς. C' est l'extinction absolue du sens morale, qui donnait aux Romains cette facilité

de mourir qu'on a si follement admire ! Les suicides sont toujours communes chez les peuples corrompus - (Genie du Christianisme Chap. XIII).

Καὶ πῶς νὰ μὴ ἔχωμεν αὐτοχειρίας, καὶ νὰ μὴ βαδίζωμεν ἐπ' ὀλέθρου Πολιτικῶς τε καὶ ἀτομικῶς, ἀφοῦ τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα, ὁσημέραι χαλαροῦται, βραθυμοῦντων ἐνόχως, τῶν κατὰ καιροῦ ἰθυονόντων τὰ τῆς Πολιτείας;

Ἡ Θρησκεία μόνη, διδάσκει ἡμᾶς πάσας τὰς ἀρετάς, δι' ὧν ζωποροῦνται τὰ ὑψηλότερα αἰσθήματα, σώζεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν κυκλούντων αὐτὸν πειρασμῶν καὶ κινδύνων, τελειοποιεῖται καὶ προπαρασκευάζεται διὰ τὴν ἀθανασίαν.

Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις, ἔχει χρεῖαν, ἵνα ἡ ζῶσα, τῆς θρησκείας.—

Ἡ ψυχὴ ὑψοῦται, ὅταν φαντάζεται τὰς χρηστοτέρας καρδίας καὶ τὰ ἐξοχώτερα πνεύματα, ἐνατενίζοντα πρὸς τὸν Δημιουργὸν Θεὸν καὶ διὰ τῆς θρησκείας, καθοδηγῶσα τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἐπιτέλειαν τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς χάριτος· οὕτως εὐδαίμονας θὰ καταστήσῃ αὐτούς.—

Εἰς τὴν Θρησκείαν λοιπὸν, τὴν παρήγορον τῶν πασχόντων, ἄς ἐνατενίσωμεν καὶ ἄς ἀκούσωμεν τῆς βροντώδους φωνῆς αὐτῆς.

Ἄς ὑψώσωμεν τὴν διάνοιαν ἡμῶν, εἰς τὸν Ζωοδότην Θεὸν, τὸν Πάνσοφον τοῦ Σύμπαντος Κυβερνήτην καὶ ἐπικαλεσθῶμεν αὐτοῦ, ἵνα κανονίσῃ τὰς ὁδοὺς ἡμῶν, ἐν τῷ γηγενεῖ τούτῳ Κόσμῳ, διὰ τοῦ φωτὸς τῆς ἀληθείας ἐπὶ τὰς πράξεις ἡμῶν καὶ λυτρώσῃ ἡμᾶς, ἀπὸ τοσοῦτων πειρασμῶν καὶ τῆς ἀνηθικοῦ πράξεως τῆς αὐτοχειρίας.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

- 1) Περὶ συστάσεως Δημοτικοῦ Βρεφοκομείου.
- 2) Περὶ συστάσεως Δημοτικῶν Πτωχοκομείων.
- 3) Περὶ Κατασκευῆς Κοιμητηρίου Πατρῶν.
- 4) Περὶ συγκρούσεως πλοίων.
- 5) Περὶ τῆς ἐκμισθώσεως τοῦ ποσίμου ὕδατος τῆς πόλεως Πατρῶν.
- 6) Περὶ Δημαιορειακῶν ζητημάτων.
- 7) Περὶ ἀφέσεως χρέους.
- 8) Περὶ Βελλιανείου δόγματος.
- 9) Περὶ ἀναγκαστικῆς ἀποκαταστάσεως ἀποικιστικῶν ἐπιχειρημάτων.
- 10) Περὶ Γάμου ἐπὶ ἐκπιεσθίᾳ . . .

Τιμᾶται Δραχμῆς.

